

Warszawa, 26-01-2026 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

II.564.2.2026.DC

Pan
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
/ePUAP/

dot. DL-V.400.1.2025

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 2 stycznia 2025 r., przedkładam uprzejmie uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (UD333)¹.

Deklarowanym celem projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny (UD333) jest dostosowanie krajowego porządku prawnego do wymagań jakie wynikają z wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*².

W opiniowanej ustawie proponuje się modyfikację sankcji karnych za przestępstwo z art. 196 k.k. i wyeliminowanie z katalogu kar kary pozbawienia wolności. Zgodnie z propozycją Ministerstwa Sprawiedliwości, jeśli projekt wejdzie w życie, przestępstwo z art. 196 k.k. będzie zagrożone karą ograniczenia wolności lub karą grzywny.

¹ Projekt dostępny na stronie: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12405801/katalog/13178807#13178807>.

² Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13.

W uzasadnieniu do projektu nowelizacji wskazano, że: „ETPC uznał, że wymierzenie kary grzywny aż pięćdziesięciokrotnie wyższej niż najmniejsza kwota grzywny było zbyt wysoką karą w zakresie obrazy uczuć religijnych. Jeśli zaś za zbyt surową uznana została kara grzywny, to tym bardziej za taką uznać należy karę pozbawienia wolności. Tym samym zasadne jest usunięcie kary pozbawienia wolności z treści art. 196 k.k., aby nie było możliwości nakładania przez sądy tak surowych sankcji, a jednocześnie by sądy otrzymały wyraźną wskazówkę co do dalszego orzekania w tego typu sprawach. Modyfikacji ulegnie zatem tzw. siatka zagrożeń za ww. czyn przez jej „przesunięcie” w stronę grzywny i ograniczenia wolności. Eliminacja kary pozbawienia wolności jako kary najsurowszej sprawi, że wysokie grzywny będą musiały być orzekane w sposób wyważony, będący konsekwencją odpowiedniego zrównoważenia celów kary z podstawowymi zasadami wolności wypowiedzi”³. Należy jednak podkreślić, że zasadniczą kwestią, na jaką Trybunał strasburski zwracał uwagę w analizowanym orzeczeniu, była wadliwa praktyka sądów w interpretowaniu granic wolności słowa⁴. ETPC wskazał, że sądy krajowe:

- nie rozważyły w należyтым stopniu, czy wypowiedzi skarżącej stanowiły wypowiedzi o faktach, czy wypowiedzi wartościujące;
- nie wyważyły jawnie sprzecznych interesów, tj. swobody wypowiedzi i wolności religijnej;
- nie dokonały analizy granic dopuszczalnej krytyki religii (doktryn religijnych) przy uwzględnieniu standardów, jakie wynikają z EKPC⁵;
- „nie oceniły, czy wypowiedzi skarżącej mogły wzbudzić uzasadnione oburzenie lub czy miały charakter nawołujący do nienawiści lub w inny sposób zakłócający pokój religijny i tolerancję w Polsce”⁶;
- nie ustaliły, czy wypowiedzi mogły podżegać do przemocy, nienawiści lub nietolerancji wobec osób wierzących czy też usprawiedliwiać takie zachowania;
- nie zbadały, czy wypowiedzi skarżącej mogły doprowadzić do jakichkolwiek negatywnych konsekwencji. Trybunał odnotował jednak, że realizacja znamion czynu z art. 196 k.k. nie jest konieczny skutek w postaci wywołania uzasadnionego oburzenia.

³ Zob. uzasadnienie projektu nowelizacji Kodeksu karnego dostępne na stronie: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12405801/katalog/13178807#13178807>.

⁴ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 64.

⁵ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 60.

⁶ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 60

Znieważenie/obraza uczuć religijnych w polskim porządku prawnym nie musi wywoływać skutku w postaci zagrożeń dla porządku publicznego⁷.

W odniesieniu do kary, ETPC nie uznał, że była „za surowa” (severe). Argument o nadmiernej surowości kary przedstawiła skarżąca⁸. Trybunał, oceniając surowość sankcji karnej, wskazał, że należy ocenić także ten aspekt, badając proporcjonalność ingerencji w swobodę wypowiedzi. Cytując wprost fragment uzasadnienia wyroku ETPC w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, Trybunał stwierdził: „W związku z tym Trybunał zauważa, że skarżąca została skazana w postępowaniu karnym wszczętym na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez prokuratora wskutek złożenia przez dwie osoby zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Postępowanie karne było więc prowadzone nawet po zawarciu przez skarżącą ugody z jedną z osób, które złożyły zawiadomienie. Skarżąca została skazana na grzywnę w kwocie stanowiącej równowartość 1 160 euro, czyli pięćdziesięciokrotność kwoty minimalnej. **Trybunał nie może zatem stwierdzić, że sankcja karna nałożona na skarżącą była błaha**”⁹ (*The Court cannot, therefore, conclude that the criminal sanction imposed on the applicant was insignificant*). Surowość sankcji była oceniana w powiązaniu z okolicznościami sprawy, w tym zwłaszcza w prowadzeniu postępowania mimo zawarcia ugody z jedną z osób. Ocena, że sankcja nie może zostać uznana za błahą/nieznaczącą, nie jest równoznaczna ze stwierdzeniem, że kara była za surowa.

Porządkując i upraszczając powyższe rozważania: **zasadniczym problemem był sam fakt skazania skarżącej z uwagi na wadliwą ocenę realizacji znamion czynu z art. 196 k.k. i brak należytego wyważenia interesu prywatnego (swobody wypowiedzi) z interesem publicznym (ochroną wolności religii), a nie wysokość sankcji karnej. Sądy krajowe nie oceniły kompleksowo kontekstu wypowiedzi i nie przeprowadziły rzetelnego „balancing test” art. 10 EKPC i art. 9 EKPC. W postępowaniu przed sądami krajowymi nie wykazano, że ingerencja w wolność wypowiedzi była wymagana dla zapewnienia pokojowego współistnienia osób o różnych poglądach religijnych, a wypowiedzi nie stanowiły ani mowy nienawiści ani ataku na religię/doktrynę religijną, który mógłby prowadzić do nietolerancji na tle religijnym.**

⁷ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 62.

⁸ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 34. Oficjalny cytat z wyroku: The applicant further considered that the sanction imposed on her – a criminal conviction and a fine fifty times the minimum provided by law – had been severe.

⁹ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13; § 63

W celu wdrożenia wyroku ETPC konieczna jest zmiana praktyki organów wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza sądów i prokuratur, przede wszystkim w wyniku uwzględniania w orzecznictwie krajowym aktualnego standardu ochrony praw i wolności jednostki wynikającego z orzecznictwa ETPC. Organami, które są w pierwszej kolejności odpowiedzialne za ochronę praw i wolności jednostki wynikających z Konwencji, są organy krajowe. Ochrona gwarantowana przez ETPC ma charakter subsydiarny, tj. może się zaktualizować wtedy, gdy system krajowy nie działa w sposób prawidłowy.

Jeśli jednym z celów projektu jest ochrona przed orzekaniem surowych sankcji, to projektowane przepisy tego celu zrealizować nie mogą. Jeśli zmiany wejdą w życie, to nadal będą mogły być orzekane wysokie kary grzywny, a także kara ograniczenia wolności. Zgodnie z art. 33 § 1 k.k. grzywnę orzeka się w stawkach dziennych od 10 do 540 stawek dziennych. Wysokość stawki dziennej wynosi od 20 do 2000 zł (art. 33 § 2 k.k.). Na podstawie znowelizowanych przepisów nie będzie żadnych przeszkód, żeby wymierzyć karę grzywny w wysokości 25 stawek dziennych po 20 zł (5000 zł). W konsekwencji, eliminacja kary pozbawienia wolności nie usuwa ryzyka powtórzenia naruszenia art. 10 EKPC, jeśli praktyka orzecznicza w sprawach z art. 196 k.k. nie będzie uwzględniała standardów europejskich, a sądy nie będą w odpowiedni sposób ważyć konkurujących interesów, uwzględniając przy tym orzecznictwo ETPC.

Usunięcie kary pozbawienia wolności z katalogu kar przestępstwa z art. 196 k.k. ma tylko tę zaletę, że rozszerza swobodę orzekania przez sąd, jeśli sąd ten za adekwatną uzna karę grzywny. Zgodnie bowiem z art. 33 § 1a k.k. „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, a przestępstwo jest zagrożone zarówno grzywną, jak i karą pozbawienia wolności, grzywnę wymierza się w wysokości nie niższej od: 1) 50 stawek - w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku; 2) 100 stawek - w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat; 3) 150 stawek - w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata”. Sąd nie będzie musiał zatem każdorazowo „zaczynać” od 100 stawek dziennych grzywny i będzie mógł lepiej dopasować sankcję karną do charakteru przestępstwa, okoliczności jego popełnienia oraz do właściwości i warunków osobistych sprawcy czynu. Problem jednak w tym, że modyfikacja zagrożenia karą w jednym przepisie, nie rozwiązuje problemu generalnego, jaki wynika z wprowadzenia art. 33 § 1a k.k.¹⁰. Dla niektórych osób, np. osoby, która nieumyślnie spowodowała zniszczenie

¹⁰ Przepis dodany ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600 z późn. zm.).

w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach (art. 181 § 4 k.k.), publicznie znieważyla konstytucyjny organ Rzeczypospolitej (art. 226 § 3 k.k.), publicznie ujawniła informacje z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym (art. 241 § 1 k.k.) albo publicznie nawoływała do popełnienia występku (art. 255 § 1 k.k.), łagodniejszą karą – przy tak zaostrożonych dolnych granicach kary grzywny – może być kara ograniczenia wolności albo nawet kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

W uzasadnieniu do projektu nowelizacji wskazuje się ponadto, że: „Bezpośrednim skutkiem takiej zmiany, w obecnym stanie prawnym, byłoby bowiem wyeliminowanie możliwości stosowania tymczasowego aresztowania wobec osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa z art. 196 k.k.”¹¹. Nie jest to zdanie w pełni odzwierciedlające istotę problemu. W istocie bowiem art. 259 § 3 k.p.k. wprowadza zakaz stosowania tymczasowego aresztowania w sprawach o przestępstwa zagrożone karą nieprzekraczającą 1 roku pozbawienia wolności. Jednocześnie w art. 259 § 2 k.p.k. zawarty jest zakaz stosowania tymczasowego aresztowania, w sprawach, gdzie można przewidywać, że orzeczona zostanie kara inna niż bezwarunkowe pozbawienie wolności (tj. przewidywaną karą będzie kara grzywny, kara ograniczenia wolności albo kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania). Należy jednak zauważyć, że zgodnie z art. 259 § 4 k.p.k. ograniczenia (zakazy) stosowania tymczasowego aresztowania z § 2 i 3 nie mają zastosowania, gdy oskarżony ukrywa się, uporczywie nie stawia się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudnia postępowanie albo nie można ustalić jego tożsamości. Tak więc, **mimo wyeliminowania kary pozbawienia wolności z katalogu kar z art. 196 k.k. możliwe będzie zastosowanie tymczasowego aresztowania, gdy spełnione zostaną przesłanki z art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 1 k.p.k. w zw. z art. 257 § 1 k.p.k. i art. 259 § 4 k.p.k.**

Ministerstwo Sprawiedliwości w uzasadnieniu projektu nowelizacji nie przedstawiło danych dotyczących orzekanych kar w sprawie o czyn z art. 196 k.k., a także jaki procent kar stanowią kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia ich wykonania, a także w ilu sprawach o czyn z art. 196 k.k. sąd zastosował tymczasowe aresztowanie oraz jakie były powody zastosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego. Trudno

¹¹ Zob. uzasadnienie projektu nowelizacji Kodeksu karnego dostępne na stronie: <https://legislacja.gov.pl/projekt/12405801/katalog/13178807#13178807>.

zatem ocenić, na ile zmiana katalogu kar będzie miała przełożenie na rzeczywistość orzeczniczą¹².

Z danych pozyskanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, że co do zasady sądy orzekają kary wolnościowe – karę grzywny (27% kar) lub ograniczenie wolności (41% kar). Kara pozbawienia wolności dotyczy ok. 30% spraw o przestępstwa z art. 196 k.k. Warto także zaznaczyć, że w 2% spraw sąd odstąpił od wymierzenia kary pozbawienia wolności. Z formularzy statystycznych o osądzonych sprawach przez sądy rejonowe wynika, że w 2024 r. postępowań karnych w sprawie o czyn z art. 196 k.k. było 24. W 14 doszło do skazania, przy czym 5 osób skazano na karę pozbawienia wolności, w tym 1 na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania¹³. W 2023 r. spraw o obrazę uczuć religijnych było w sądach rejonowych 24, w tym 17 osób zostało skazanych. Spośród tych 17 skazań, w 4 sprawach orzeczono kary pozbawienia wolności, w tym 3 z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary. W 2022 r. postępowań w sądach było 16, w tym 9 spraw zakończyło się wydaniem wyroku skazującego. W 3 sprawach orzeczono karę pozbawienia wolności, przy czym jedna z tych kar, to kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W 2021 r. spraw w sądach było 19, 8 z nich zakończyło się wyrokiem skazującym, a żadna ze skazanych osób nie została skazana na karę pozbawienia wolności. Problem dotyczący potencjalnego stosowania tymczasowego aresztowania w sprawach o przestępstwo z art. 196 k.k. ma marginalne znaczenie. Skoro większość kar jest wolnościowych¹⁴, to tymczasowe aresztowanie i tak nie jest stosowane z uwagi na zakaz z art. 259 § 2 k.p.k. A jeśli w konkretnej sprawie zachodzi bezwzględna konieczność orzeczenia izolacyjnego środka zapobiegawczego, to niezależnie od zmian proponowanych w projekcie UD333, sąd i tak będzie mógł orzec ten środek, zgodnie z art. 259 § 4 k.p.k.

ETPC w wyroku w sprawie Rabczewska przeciwko Polsce, zwrócił uwagę, że „nie ma jednolitej europejskiej koncepcji związanej z wymogami ochrony praw innych osób w odniesieniu do ataków na ich przekonania religijne oznacza, że umawiające się państwa mają szerszy margines oceny przy regulowaniu swobody wypowiedzi w związku ze sprawami mogącymi obrażać intymne przekonania osobiste w sferze moralności lub

¹² Brak jest aktualnych danych statystycznych w publicznie dostępnych bazach danych. Dane na stronach Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości dotyczące skazań za poszczególne przestępstwa nie obejmują lat 2021-2024. Zob. <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>.

¹³ 2 osoby zostały skazane na karę pozbawienia wolności od 2 do 5 miesięcy i 2 osoby na karę pozbawienia wolności od 6 do 1 roku.

¹⁴ Kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania stanowiła 14,6% wszystkich kar w latach 2021-2024.

religii. (...) Ponadto w przypadkach wymagających rozważenia sprzecznych interesów związanych z korzystaniem z dwóch podstawowych wolności, mianowicie prawa skarżącego do publicznego przedstawienia swoich poglądów na temat doktryny religijnej z jednej strony oraz prawa innych osób do poszanowania ich wolności myśli, sumienia i wyznania z drugiej strony, ocena (potencjalnych) skutków kwestionowanych wypowiedzi zależy w pewnym stopniu od sytuacji w kraju, w którym wypowiedzi te zostały wygłoszone w danym czasie, oraz od kontekstu, w jakim je wygłoszono. **W takich przypadkach władze krajowe mają szeroki margines oceny, ponieważ ich możliwości dokonania oceny w zakresie tego, które wypowiedzi mogły zakłócić pokój religijny w ich kraju, są większe**¹⁵. Szanując margines swobody państw Rady Europy, Trybunał nie narzuca konkretnych rozwiązań normatywnych. Od państw zależy, w jaki sposób zamierzają chronić wolność religijną, przy jednoczesnym poszanowaniu swobody wypowiedzi.

Z opracowania przygotowanego w 2015 r. przez Parlament Europejski „The European legal framework on hate speech, blasphemy and its interaction with freedom of expression”¹⁶ wynika, że osiem część państw, w tym Polska, penalizowało obrazę uczuć religijnych. W 2019 r. Irlandia usunęła przepisy dotyczące obrazy uczuć religijnych¹⁷, podobnie jak Grecja¹⁸ i Dania¹⁹. Jednocześnie Dania w 2023 r. – po usunięciu przepisów penalizujących bluźnierstwo – wprowadziła przepis penalizujący znieważenie „świętych ksiąg”²⁰. W Niemczech²¹ przepisy penalizujące obrazę uczuć religijnych wymagają zaistnienia skutku w postaci możliwości zakłócenia porządku publicznego lub spokoju publicznego. Przepis to jest zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności. Być może celowe byłoby wprowadzenie zmian w art. 196 k.k. tym kierunku, tj. uzupełnienie znamion przestępstwa o skutek/możliwość wystąpienia skutku w postaci zakłócenia

¹⁵ Wyrok ETPC z dnia 15 września 2022 r. w sprawie *Rabczewska przeciwko Polsce*, skarga nr 8257/13, § 52.

¹⁶ Raport dostępny na stronie:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536460/IPOL_STU\(2015\)536460_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536460/IPOL_STU(2015)536460_EN.pdf).

¹⁷ Blasphemy (Abolition of Offences and Related Matters) Act 2019;

<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/act/43/enacted/en/html>.

¹⁸ Zob. publikację na stronie: <https://end-blasphemy-laws.org/2019/06/greece-quietly-drops-blasphemy-laws-new-criminal-code/>.

¹⁹ Uchylony został art. 140 duńskiego kodeksu karnego. Zob.

<https://www.ft.dk/samling/20161/lovforslag/l170/index.htm>. Ustawa weszła w życie w 2017 r.

²⁰ Dodany został art. 110e ust. 2 do duńskiego kodeksu karnego. Ustawa nr 1554 z dnia 12.12.2023 r. ustawa dostępna na stronie: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1554>.

²¹ Por. *Raport The European legal framework on hate speech, blasphemy and its interaction with freedom of expression* dostępny na stronie:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536460/IPOL_STU\(2015\)536460_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536460/IPOL_STU(2015)536460_EN.pdf), s. 85 i nast. w tym zwłaszcza tabela nr 15.

porządku publicznego lub spokoju publicznego oraz np. gdy wypowiedź miała na celu poniżenie czy podżeganie do nienawiści na tle religijnym. Wymusiłoby to na sądach krajowych stosowanie w większym zakresie testu proporcjonalności i ocenę czy wypowiedź kontrowersyjna, miejscami obraźliwa miała potencjał do zakłócenia porządku publicznego.

Projektowane przepisy nie stanowią środka koniecznego do wykonania wyroku ETPCz w sprawie Rabczewska przeciwko Polsce. Wyrok Rabczewska akcentował przede wszystkim wadliwe zastosowanie standardów art. 10 EKPC przez sądy krajowe, w szczególności brak kompleksowej oceny kontekstu wypowiedzi i brak rzetelnego ważenia konkurujących wartości (art. 10 i art. 9 EKPC), w tym brak analizy ryzyka zakłócenia pokoju religijnego, elementów nienawiści oraz potencjalnych negatywnych konsekwencji. Surowość sankcji była jedynie jednym z elementów testu proporcjonalności, przy czym ETPC nie stwierdził, że nałożona grzywna była „za surowa”, a jedynie, że nie była sankcją nieznaczną/błahą. Wątpliwe jest także, czy projekt w obecnym kształcie zrealizuje deklarowane cele: nawet po usunięciu kary pozbawienia wolności możliwe pozostanie orzekanie dolegliwych grzywien oraz kary ograniczenia wolności, a ryzyko naruszeń art. 10 EKPC utrzyma się, jeśli praktyka orzecznicza nie będzie uwzględniała standardów strasburskich.

Wykonanie wyroku ETPCz w sprawie Rabczewska przeciwko Polsce powinno koncentrować się w związku z tym na działaniach pozalegisacyjnych: upowszechnianiu standardów ETPC, szkoleniach sędziów i prokuratorów, wytycznych dla prokuratury oraz poprawie dostępności tłumaczeń orzeczeń ETPC. **Bezpośredniej reakcji ustawodawcy i inicjatywy legislacyjnej wymagają natomiast inne wyroki dotyczące problemów o charakterze systemowym m.in. wyrok Pietrzak, Bychawska-Siniarska i inni przeciwko Polsce²², czy Bednarek i inni przeciwko Polsce²³.**

Należy jednak podkreślić, że projekt, chociaż w istocie nie służy wykonaniu wyroku Rabczewska przeciwko Polsce, to jednak realizuje wskazania, jakie wynikają z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 października 2015 r. w sprawie SK 54/13²⁴ dotyczące wyeliminowania kary pozbawienia wolności z katalogu kar przewidzianych za przestępstwo z art. 196 k.k. W orzeczeniu tym

²² Wyrok ETPC z dnia 10 lipca 2025 r. w sprawie Bednarek i inni przeciwko Polsce, skarga nr 58207/14.

²³ Wyrok ETPC z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie Pietrzak, Bychawska-Siniarska i inni przeciwko Polsce, skargi nr 72038/17, 25237/18.

²⁴ OTK-A 2015, nr 9, poz. 142.

Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 196 k.k. w zakresie, w jakim penalizuje obrazę uczuć religijnych innych osób przez publiczne znieważenie przedmiotu czci religijnej, podlegającą karze grzywny, jest zgodny z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Zwrócił jednak równocześnie uwagę, że w demokratycznym państwie prawnym, znajdującym się w europejskim kręgu kulturowym, istotnymi wartościami są tolerancja i pluralizm światopoglądowy²⁵. Dlatego też samo zagrożenie karą pozbawienia wolności, niezależnie od praktyki orzeczniczej, może być postrzegane jako środek nadmiernie dolegliwy. Trybunał wskazał, że „wybór określonego instrumentu prawnego musi bowiem być dokonywany nie tylko z punktu widzenia celu, który powinien należeć do kręgu wartości uzasadniających ograniczenia praw i wolności, ale także z punktu widzenia konieczności w państwie demokratycznym”²⁶, zaś w przypadku przestępstwa obrazu uczuć religijnych, kara grzywny jest karą adekwatną, nienadmiernie dolegliwą i proporcjonalną w rozumieniu art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

²⁵ Zob. pkt 6.3.3.2. wyroku TK z dnia 6 października 2015 r., SK 54/13.

²⁶ Tak: pkt 6.3.3.2. wyroku TK z dnia 6 października 2015 r., SK 54/13.